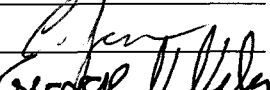
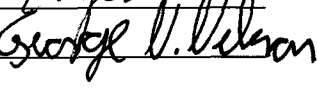

KV-notat nr. 9/2013 - Bakgrunn for fastsatt utredningsprogram

Søker/sak:	Norges Småkraftverk AS / Vindøla kraftverk	
Fylke/kommune:	Møre og Romsdal / Surnadal	
Ansvarlig:	Carsten Stig Jensen	Sign.:
Saksbehandler:	George Nicholas Nelson	Sign.:
Dato:	28.1.2014	
Vår ref.:	NVE 201205386-32 kv/genn	
Sendes til:	Norges Småkraftverk AS	

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Innhold

Innledning.....	1
Utbyggers forslag til utredningsprogram.....	3
Innkomne uttalelser	12
Utbyggers kommentarer til innkomne uttalelser	19
NVEs vurderinger.....	20

Innledning

NVE er ansvarlig myndighet i saker om vannkraftutbygging, jamfør plan- og bygningslovens forskrift om konsekvensutredninger av 26.6.2009. Myndigheten innbærer blant annet å fastsette endelig utredningsprogram for planer om bygging av vannkraftverk.

NVE har mottatt melding med forslag til utredningsprogram fra Norges Småkraftverk (NSK) datert 5.2.2013. Meldingen beskriver planer om bygging av Vindøla kraftverk i Surnadal kommune i Møre og Romsdal. Hensikten med meldingen er å få klarlagt hvilke konsekvenser som bør utredes, og eventuelt hvilke utbyggingsalternativer som skal utredes.

Meldingen med forslag til utredningsprogram har vært sendt til aktuelle høringsinstanser og kunngjort i Driva. Fristen for uttalelse ble satt til 30.4.2013. På forespørsel fikk Surnadal kommune utsatt frist til 16.5.2013. Det ble arrangert et offentlig informasjonsmøte på Vårsøg hotell den 17.4.2013, der det ble orientert om saksbehandlingen og utbyggingsplanene.

Samlet plan

Vindøla ble unntatt fra behandling i Samlet plan for vassdrag i brev fra Direktoratet for naturforvaltning (nå Miljødirektoratet) av 15.12.2011.

Verneplan for vassdrag

Vindøla er ikke del av verneplan for vassdrag

Nasjonale laksevassdrag

Vindøla renner ut i Surna, og er dermed del av et nasjonalt laksevassdrag hvor en er forpliktet til å vise særskilt hensyn overfor laksen. Vindøla er lakseførende på en 1300 meter lang strekning fra Surna. I henhold til Norges Småkraftverk fungerer dette strekket som et viktig oppvekstområde for sjørret- og lakseunger. Det planlagte kraftstasjonsområdet i dagen ligger omtrent 300 meter oppstrøms dagens vandringshinder i vassdraget.

Nasjonalparker og andre verneområder

Omtrent 5,2 km oppstrøms det planlagte inntaket ligger vernegrensa for Trollheimen landskapsvernområde. NSK opplyser at det planlagte tiltaket ikke vil påvirke verneområdet.

Om planene

Vindøla kraftverk er planlagt å utnytte et fall på 227/226 meter i Vindøla mellom inntak på kote 269 og utløp på kote 42/43. Hele vannveien legges i fjell på vestsiden av Vindøla. Det er fremlagt to utbyggingsalternativer - alternativ A1 og A2. For begge alternativene er det planlagt bygd en inntaksdam i betong der overløpet over dammen vil ligge ca 3 meter over dagens naturlige vannstand ved normal vannføring.

Kraftstasjonen i A1 er planlagt i dagen ved utløpet av driftstunellen, rett ved Vindøla. Kraftstasjonen utrustes med tre Peltonturbiner med total slukeevne på ca 13,0 m³/s og total ytelse på 24,3 MW. Årlig middelproduksjon blir 60,8 GWh. I A2 er kraftstasjonen er planlagt i fjell ca 600 m sør-øst for steinbruddet ved Bankartrøa. Også A2 utrustes med tre Peltonturbiner med total slukeevne på ca 13,0 m³/s. Total ytelse blir 24,2 MW og årlig middelproduksjon blir 60,5 GWh. Fra kraftstasjonen planlegges en trykløs tunnel frem til utløpet i Vindøla.

Det blir behov for bygging av grusvei med kjørebredde 2 – 3 meter både til inntaksdammen, kraftstasjonen og utløpstunnelen (i A1 er veien til de to sistnevnte identisk). Total lengde vei blir ca 265 meter for A1 og 915 meter for A2. I tillegg er det planlagt en ca 485 meter lang atkomsttunnel inn til kraftstasjonen i fjell i A2.

Netteier i området er Svorka Energi. Aktuelt nettilknytningspunkt vil være ved FV 65. Med A1 er det forutsatt at det legges 800 meter jordkabel (22 kV) langs vei fra kraftstasjonen til nettilknytningspunktet. A2 forutsetter at transformatoren plasseres i fjell. Fra denne legges jordkabel (22 kV) i atkomsttunnelen og deretter langs vei til nettilknytningspunktet, total lengde ca 3000 m.

Det vil ikke bli behov for åpning av nytt massetak. Eksisterende massetak i Bankartrøa vil bli benyttet som midlertidig massedeponi.

Mer utfyllende informasjon om tiltakshaver og om planene er gitt i meldingen. Denne kan lastes ned fra www.nve.no/vannkraft. Dette notatet inneholder i hovedsak tiltakshavers forslag til KU-program, innkomne høringsuttalelser og NVEs merknader til og vurderinger av disse.

Utbyggers forslag til utredningsprogram

På bakgrunn av de antatte virkningene foreslo Norges Småkraftverk i sin melding følgende utredningsprogram som dannet grunnlag for høringsinnspillene:

"4 FORSLAG TIL UTREDNINGSPROGRAM"

4.1 Alternativ

Konsekvensutredningen (KU) skal inneholde en utredning av ett alternativ. I dette alternativet er det presentert to løsninger; kraftstasjon i fjell eller kraftstasjon i dagen. Teknisk/økonomiske og miljømessige konsekvenser skal utredes for begge løsningene. 0-alternativet skal vurderes, dvs. hvordan utviklingen i området forventes å bli uten gjennomføring av tiltaket.

4.2 Elektriske anlegg og overføringsledninger

Kapasitetsforholdene i overføringsnettet i området skal kortfattet beskrives. Eventuelle behov for tiltak i eksisterende nett skal beskrives. Beskrivelsen skal sees i sammenheng med eventuelle andre planer for kraftproduksjon i området. Det skal redegjøres for i hvilken grad tiltaket påvirker forsyningssikkerheten og den regionale kraftbalansen.

Kraftledningstrasé for tilknytning til eksisterende nett skal beskrives og vises på kart. Aktuelle løsninger skal vurderes. Tilknytningspunkt, spenningsnivå, tverrsnitt, mastetyper, rydde- og byggeforbudsbelte skal beskrives.

Antall bygninger som eksponeres for kraftledninger med magnetfelt over 0,4 μ T i årsgjennomsnitt skal angis. Beregningsgrunnlaget skal angis. For bygninger som eksponeres med over 0,4 μ T i årsgjennomsnitt skal mulige tiltak for å redusere magnetfelt drøftes. Det skal henvises til oppdatert kunnskapsstatus og sentral forvaltningsstrategi.

Nødvendige elektriske anlegg, inkludert nettilknytningen fra kraftverket, skal vurderes under de ulike fagtemaene på linje med de øvrige anleggsdelene.

4.3 Hydrologi

De hydrologiske temaene som omtales nedenfor skal ligge til grunn for de øvrige fagutredningene som skal gjennomføres som et ledd i konsekvensutredningsprosessen.

4.3.1 Overflatehydrologi

Grunnlagsdata, vannførings- og vannstandsendringer, restvannføringer, flomforhold mm. skal utredes og presenteres i samsvar med NVEs veileder om "Konsesjonsbehandling av vannkraftsaker" så langt det er relevant, jf. Veilederens del IV, pkt. 3.7.

Vannføringen før og etter utbygging skal fremstilles på kurveform for "reelle år" ("vått", "middels" og "tørt") på relevante punkter for alle alternativene. Aktuelle punkter er:

- Rett oppstrøms inntaksområdet*
- Rett nedstrøms inntaksområdet*
- Rett oppstrøms kraftstasjonsområdet*
- Rett nedstrøms kraftstasjonsområdet*

Det skal beregnes alminnelig lavvannføring samt 5-persentilverdien for sommer (1.5.–30.9.) og vinter (1.10.–30.4.) på den aktuelle strekningen, som grunnlag for å kunne fastsette minstevannføringer.

4.3.2 Minstevannføring

Vurderingene bak forslaget til minstevannføring skal gå frem av KU. Forslag til minstevannføring skal integreres i alle relevante hydrologiske beregninger og kurver, og legges til grunn for vurderingene av konsekvenser for andre fagtema. Dette gjelder også beregningene i forbindelse med produksjonen og økonomien til prosjektet, som inngår i prosjektbeskrivelsen. Samtidig skal det gå fram av beregningene hvor mye større produksjonen ville ha vært dersom minstevannføringen hadde vært benyttet til kraftproduksjon.

Det skal tas bilder av de berørte elvestrekningene ved ulike lave vannføringer for lettere å kunne vurdere minstevannføring.

4.3.3 Driftsvannføring

Det skal gis en beskrivelse av forventede hydrologiske konsekvenser (vannføringsforhold med mer) ut fra det planlagte driftsopplegget (tappestrategi, ev. effektkjøring).

4.3.4 Flommer

Flomforholdene skal vurderes basert på beregnede og/eller observerte flommer og det skal gis en vurdering av om skadeflommer øker eller minker i forhold til dagens situasjon. Skadeflomvurderingene kan knyttes opp mot en flom med gjentaksintervall på 10 år (Q10) dersom det reelle nivået for skadeflom i vassdraget er ukjent. Flomvurderingene skal også inneholde en beregning av middelflommen.

4.3.5 Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Dagens forhold i de berørte områdene skal beskrives.

Mulige endringer i is- og isleggingsforhold, vanntemperatur og lokalklima skal vurderes for driftsfasen. Dette gjelder spesielt isleggingsforholdene ved kraftstasjonsutløpet i Vindøla og på strekningen ned til samløpet med Surna.

Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

4.3.6 Grunnvann

Dagens forhold i de berørte områdene skal beskrives kort.

Det skal redegjøres kort for tiltakets virkninger for grunnvannet i de berørte nedbørfeltene i anleggs- og driftsfasen.

Dersom tiltaket kan medføre endret grunnvannstand skal det skal vurderes om dette kan endre betingelsene for vegetasjon, jord- og skogbruk samt eventuelle grunnvannsuttak i området som blir berørt. Fare for drenering som følge av tunneldrift skal vurderes.

Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

4.4 Erosjon og sedimenttransport

Dagens erosjons- og sedimentasjonsforhold i de berørte områdene skal beskrives.

Konsekvenser av de ulike alternativene skal vurderes både for anleggs- og driftsfasen.

Forekomst av eventuelle sidebekker med stor sedimentføring skal beskrives og vurderes.

Sannsynligheten for økt sedimenttransport og tilslamming av vassdraget under og etter anleggsperioden skal omtales.

Beskrivelsen av geofaglige forhold, spesielt løsmasseforekomster, skal danne en del av grunnlaget for vurderingene rundt sedimenttransport og erosjon.

Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

4.5 Skred

Det skal gis en beskrivelse av dagens forhold. Både aktive prosesser og risiko for skred skal vurderes.

Eventuelle konsekvenser som følge av en utbygging skal vurderes for anleggs- og driftsperioden. Det skal legges spesiell vekt på risiko for skred i områder med fremtidig anleggsvirksomhet, arealinngrep, veier, boliger eller andre steder med ferdsel.

Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

4.6 Landskap og inngrepsfrie naturområder (INON)

Utredningen skal beskrive landskapet i områdene som blir påvirket av tiltaket, både på overordnet og mer detaljert nivå.

Utredningen skal inkludere både natur- og kulturhistoriske dimensjoner ved landskapet, og for øvrig samordnes med og ses i lys av utredningen for kulturminner/kulturmiljø.

De overordnede trekkene ved landskapet beskrives i henhold til "Nasjonalt referansesystem for landskap" (NIJOS-Rapport 10-05) som kan finnes på www.skogoglandskap.no. Beskrivelsen skal ha en detaljeringsgrad tilsvarende underregionnivå eller mer detaljert.

Utredningen skal få frem konsekvensene av tiltaket på landskapet og landskapsopplevelsen i anleggs- og driftsfasen. Det skal legges vekt på å beskrive konsekvensene for verdifulle og viktige områder og innslag i landskapet. Inngrepene med størst landskapsmessig virkning skal visualiseres. Det skal vises på kart hvilke landskapsrom som blir påvirket.

Tiltakets konsekvenser for utbredelsen av inngrepsfrie naturområder (INON) skal kort beskrives.

Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

4.7 Naturmiljø og naturmangfold

For alle biologiske registreringer skal det oppgis dato for feltregistreringer, befaringsrute og hvem som har utført feltarbeidet og artsregistreringene.

For hvert deltema skal mulige avbøtende tiltak vurderes i forhold til de eventuelle negative konsekvenser som kommer fram, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

4.7.1 Geofaglige forhold

Det skal gis en beskrivelse av de fysiske formene (geologi, kvartære former) i influensområdet. Løsmasser i nedbørfeltet skal beskrives, spesielt løsmasser i tilknytning til elveløpet. Områder med aktive prosesser som skred og andre skråningsprosesser, glasiale prosesser, frost og kjemisk forvitring skal omtales kort. Fremstillingen skal bygges opp med kart, foto eller annet egnet illustrasjonsmateriale.

Tiltakets konsekvenser for geofaglige forhold skal vurderes for anleggs- og driftsperioden. Beskrivelsene under geofaglige forhold skal utgjøre en del av grunnlaget for vurderingene rundt skred og sedimenttransport og erosjon.

4.7.2 Naturtyper og ferskvannslokaliteter

Verdifulle naturtyper, inkludert ferskvannslokaliteter, skal kartlegges og fotodokumenteres etter metodikken i DN-håndbok 13 (Kartlegging av naturtyper - verdisetting av biologisk mangfold) og DN-håndbok 15 (Kartlegging av ferskvannslokaliteter).

Naturtypekartleggingen sammenholdes med "Truete vegetasjonstyper i Norge" (jf. Karplanter, moser, lav og sopp).

Konsekvenser av tiltaket for naturtyper eller ferskvannslokaliteter skal utredes grundig for anleggs- og driftsfasen.

Tiltakets konsekvenser på de verdifulle områdene beskrevet gjennom bekkekløftprosjektet (Gaarder og Stenberg 2009) skal vurderes for anleggs- og driftsperioden. Rapporten fra bekkekløftprosjektet gir en god oversikt over verdiene i området i dag.

4.7.3 Karplanter, moser, lav og sopp

Det skal gis en enkel beskrivelse av de vanligste forekommende terrestriske vegetasjonstypene i influensområdet samt en kort beskrivelse av artssammensetning og dominansforhold. Beskrivelsen skal basere seg på Fremstad (1997), Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12: 1-279.

Eventuelle truede vegetasjonstyper skal identifiseres i henhold til "Truete vegetasjonstyper i Norge" (Fremstad & Moen 2001, NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231), og gis en mer utfyllende beskrivelse. Ved beskrivelse av enkeltarter skal det fokuseres på områder som er identifisert som verdifulle naturtyper/truede vegetasjonstyper og det skal legges vekt på rødlistearter og arter som omfattes av DN's handlingsplaner (Se DN's nettsider for oppdatert liste, <http://www.dirnat.no/truaarter>).

Det skal fokuseres på områder som blir direkte eller indirekte berørt av de planlagte tiltakene.

Konsekvenser av tiltaket for karplanter, moser, lav og sopp skal utredes for anleggs- og driftsfasen. Rapporten fra bekkekløftprosjektet gir en god oversikt over verdiene i området i dag.

4.7.4 Pattedyr

Det skal gis en beskrivelse av hvilke pattedyr som forekommer i prosjektets influensområde. Beskrivelsen kan baseres på eksisterende kunnskap, samt intervjuer av grunneiere og andre lokalkjente.

Viktige villtrekk skal kartfestes. Eventuelle rødlistearter, jaktbare arter og forekomst av viktige økologiske funksjonsområder (yngleplasser, beite- og skjulsteder osv.) skal beskrives. Arter som omfattes av DN's handlingsplaner skal omtales spesielt. Vurderingene skal bygge på kjent kunnskap og befaringer i området.

Kartfesting av opplysninger skal skje i henhold til Direktoratet for naturforvaltnings retningslinjer, jf. også direktoratets retningslinjer for behandling av sensitive stedsopplysninger.

Tiltakets konsekvenser for berørte pattedyr skal utredes for anleggs- og driftsfasen. Mulige endringer i områdets produksjonspotensial vurderes.

4.7.5 Fugl

Det skal gis en beskrivelse av fuglefaunaen i prosjektets influensområde, med vekt på områder som blir direkte berørt, basert på befaringer og eksisterende kunnskap. Områdets verdi som trekklokalitet skal vurderes.

Det skal legges spesiell vekt på eventuelle rødlistearter (gjelder hele tiltaksområdet), jaktbare arter, vanntilknyttede arter og arter som omfattes av DN's handlingsplaner. Der det skal bygges, og der det vil bli redusert vannføring, skal fuglebestandene kartlegges mhp artsmangfold og viktige økologiske funksjonsområder. Det skal spesielt fokuseres på arter tilknyttet vann.

Kartfesting av opplysninger skal skje i henhold til Direktoratet for naturforvaltnings retningslinjer, jf. også direktoratets retningslinjer for behandling av sensitive stedsopplysninger. Eventuelle reirlokalteter av rødlistede rovfugler skal ikke kartfestes.

Tiltakets konsekvenser for fugl skal utredes for anleggs- og driftsfasen.

4.7.6 Fisk

Undersøkelsene skal gi en oversikt over hvilke arter som finnes på den berørte elvestrekningen. Rødlistede arter, arter som omfattes av DN's handlingsplaner (for eksempel ål), anadrome fiskearter, storørretstammer og arter av betydning for yrkes- og rekreasjonsfiske skal gis en nærmere beskrivelse.

Det skal gis en vurdering av gyte-, oppvekst og vandringsforhold på alle relevante elvearealer. Viktige gyte- og oppvekstområder skal avmerkes på kart.

Fiskebestandene skal beskrives med hensyn på artssammensetning og tetthet, og lokalitetenes verdi for fisk skal vurderes. Aktuell metodikk for elektrofiske og garnfiske skal hovedsakelig følge gjeldende norske standarder. Aktuelle avvik i metodikk i forhold til gjeldende standarder skal beskrives.

Konsekvensene av utbyggingen for fisk i Vindøla skal utredes for anleggs- og driftsfasen.

Spesielt skal tiltakets konsekvens på dagens lakseførende strekning og vassdragets status som nasjonalt laksevassdrag beskrives.

Den berørte elvestrekningen og vannarealene oppstrøms prosjektområdet skal vurderes med tanke på å vurdere Vindølas verdi som utsettingsområde av lakseunger.

Aktuelle avbøtende tiltak som skal vurderes er minstevannføring og eventuelle biotopforbedrende tiltak. Dersom inngrepene forventes å skape vandringshindre skal det vurderes avbøtende tiltak. Det skal vurderes om vannkraftprosjektet kan medføre gassovermetning i avløpsvannet og fare for skade på fiskebestanden.

Utredningene for fisk skal ses i sammenheng med fagtemaet ferskvannsbiologi.

4.7.7 Ferskvannsbiologi

Det skal gis en enkel beskrivelse av bunndyrsamfunnet i den berørte elvestrekningen. Det gjøres en kartlegging av bunndyrsamfunnet med fokus på artsfordeling og dominansforhold.

Forekomst av eventuelle rødlistede arter, dyregrupper/arter som er viktige næringsdyr for fisk og arter som omfattes av DN's handlingsplaner skal vektlegges.

Tiltakets konsekvenser for bunndyr skal utredes for anleggs- og driftsfasen. Det skal gis et anslag på størrelsen av produksjonsarealene som ventes å gå tapt og hvor mye som eventuelt forblir intakt eller mindre påvirket.

Det skal gjøres undersøkelser for å kartlegge eventuell forekomst av elvemusling i nedre del av elva i området fra der kraftstasjonen er planlagt etablert og nedover til vandringshinder for anadrom fisk.

Utredningene for ferskvannsbiologi skal ses i sammenheng med fagtemaet fisk.

4.8 Kulturminner og kulturmiljø

Utredningen skal beskrive kulturminner og kulturmiljø i tiltaks- og influensområdet. Det skal gjøres rede for status for kulturminnene og -miljøene når det gjelder kulturminneloven, plan- og bygningsloven og eventuelt pågående planarbeid.

Alle områder som kan bli berørt av fysiske tiltak som graving, bygging, sprenging eller redusert vannføring skal befares og vurderes i forhold til automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner. Nye funn skal beskrives og merkes av på kart. Potensialet for funn av ukjente automatisk fredede kulturminner skal vurderes.

Undersøkelsesplikten etter Kulturminnelovens § 9 skal avklares med kulturminnemyndighetene.

Verdien av og konsekvensene for kulturminnene og kulturmiljøene i området skal vurderes for anleggs- og driftsfasen.

Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

Utredningen skal samordnes med utredningene på "Landskap" og "Friluftsliv".

4.9 Forurensning

4.9.1 Vannkvalitet/utslipp til vann og grunn

Det skal gis en beskrivelse av dagens miljøtilstand for vannforekomstene som blir berørt.

Eksisterende kilder til forurensning skal omtales. Dersom det eksisterer vedtatte miljømål for vannforekomstene, for eksempel i forvaltningsplaner etter EUs vanndirektiv, skal dette gjøres rede for. Eventuelle overvåkningsundersøkelser i nærområdene skal beskrives.

Utslipp til vann og grunn som tiltaket kan medføre skal beskrives. Det skal gjøres rede for konsekvenser av tiltaket for miljøtilstanden i alle berørte vannforekomster i anleggs- og driftsfasen. Konsekvensene av endrete vannføringsforhold i berørte vassdrag skal vurderes med vekt på resipientkapasitet, vannkvalitet og mulige endringer i belastning.

Mulighetene for utslipp som kan påvirke lakseførende strekning skal vurderes og beskrives.

Eventuelle konsekvenser av vassdraget som drikkevannkilder og jordvanning skal vurderes.

Potensiell avrenning fra planlagte massedeponier i eller nær vann/vassdrag skal spesielt vurderes i forhold til mulige effekter på fisk og ferskvannsorganismer.

Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket. Dette omfatter eventuelle renseanlegg, utslippsreducerende tiltak eller planlagte program for utslippskontroll og overvåkning.

Utredningen skal baseres på prøvetaking, analyse og databearbeiding etter anerkjente metoder og eksisterende informasjon.

4.9.2 Annen forurensning

Eksisterende støyforhold og omgivelsenes evne til å absorbere støy beskrives. Dagens luftkvalitet omtales kort.

Tiltakets konsekvenser med tanke på støy, støvplager, rystelser og eventuelt andre aktuelle forhold skal utredes for anleggs- og driftsperioden, spesielt der dette vil forekomme nær bebyggelse.

Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

4.10 Samisk natur- og kulturgrunnlag

Det er svært lite sannsynlig at planområdet har verdier for samisk natur- og kulturlandskap. Temaet sjekkes ut og omtales kort.

4.11 Naturressurser

Tiltakets konsekvenser i anleggs- og driftsfasen skal vurderes for alle deltemaene.

For hvert deltema skal også mulige avbøtende tiltak vurderes i forhold til de eventuelle negative konsekvenser som kommer fram, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

4.11.1 Jord- og skogressurser

Jord- og skogressursene i området, samt dagens bruk og utnyttelse av arealene skal beskrives kort. Informasjon skal bl.a. innhentes fra berørte grunneiere og rettighetshavere.

Tiltakets konsekvenser for jordbruk, skogbruk og utmarksbeite skal vurderes.

Betydningen av eventuelle endringer i grunnvannstanden skal vurderes i forhold til jord- og skogbruksressursene i området, jf fagtema om grunnvann.

4.11.2 Ferskvannsressurser

Temaet gis en kort omtale med vekt på eventuell drikkevannsforsyning fra vannkilden, og eventuelt behov til næringsvirksomhet (gårdsdrift, industri, fiskeoppdrett).

4.11.3 Mineraler og masseforekomster

Mineraler og masseforekomster, herunder sand, grus og pukk, i området skal kort beskrives. Forekomstenes lokalisering og størrelse skal fremgå av beskrivelsen, og eventuelle konsekvenser av en utbygging akan beskrives.

4.12 Samfunn

4.12.1 Næringsliv og sysselsetting

Dagens situasjon når det gjelder næringsliv og sysselsetting i området skal beskrives kort.

Effekten av tiltaket på næringsliv og sysselsetting i området skal vurderes. Det skal gis en mest mulig konkret angivelse av behovet for vare-/tjenesteleveranser og arbeidskraft (antall årsverk) i anleggs- og driftsfasen.

4.12.2 Befolkningsutvikling og boligbygging

Dagens befolkningssituasjon skal beskrives kort.

Mulige effekter på befolkningsutvikling og boligbygging som følge av tiltaket skal vurderes.

4.12.3 Tjenestetilbud og kommunal økonomi

Dagens tjenestetilbud og kommuneøkonomi skal beskrives kort.

Det skal gis en kort og mest mulig konkret omtale av tiltakets konsekvenser for den kommunale økonomien.

Det skal også vurderes om tiltaket vil medføre krav til privat og kommunal tjenesteyting og eventuelt til ny kommunal infrastruktur.

4.12.4 Sosiale forhold

Det skal gis en kort omtale av mulige konsekvenser for sosiale forhold.

4.12.5 Helsemessige forhold

Støy, støvplager, trafikkmessige ulemper og mulig økt risiko for ulykker knyttet til anleggsfasen skal vurderes. For løsning med kraftverk planlagt i dagen skal konsekvensen av støy for beboere i området vurderes spesielt. Temaet må sees i sammenheng med fagtemaene forurensing og sosiale forhold. Eventuelle helsemessige konsekvenser av nye kraftledninger/kabler skal vurderes.

Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

4.12.6 Friluftsliv, jakt og fiske

Det skal redegjøres for naturkvaliteter, kulturkvaliteter, landskapskvaliteter, visuelle kvaliteter og annet som kan tenkes å ha betydning for naturopplevelsen i området, jf kapitlene om landskap, naturmiljø og kulturmiljø.

Områdets egnethet for friluftsliv skal vurderes ut fra bl.a. tilgjengelighet, hvilke aktiviteter som kan utøves, lokalisering m.m.

Det skal gjøres rede for dagens bruk av området. Dette inkluderer en beskrivelse av hvem som bruker det, hvilke aktiviteter som foregår, om området gir atkomst til andre områder av betydning for friluftsliv og om området er en del av et større friluftsområde.

Det skal beskrives i hvilken grad viltforekomstene i området utnyttes og rekreasjonsverdien forbundet med dette.

Det skal gis opplysninger om viktige fiskeplasser, samt eventuelle biotopjusterende og kultiverende tiltak av noe omfang. Det skal beskrives i hvilken grad fiskeressursene utnyttes og hvordan fisket er organisert.

Det skal redegjøre for om tiltaks- og influensområdet er vernet eller sikret som friluftsområde i etter særlover eller regulert etter plan- og bygningsloven (dvs. friluftsområder med planstatus).

Utredningen skal så langt det er relevant følge DN's håndbok 18 "Friluftsliv i konsekvensutredninger etter plan- og bygningsloven" og DN-håndbok 25 om kartlegging og verdisetting av friluftsområder. Utredningen skal baseres på eksisterende opplysninger og samtaler med offentlige myndigheter, organisasjoner, grunneiere og lokalt berørte.

Mulige konsekvenser av tiltaket for friluftslivet skal vurderes for anleggs- og driftsfasen. Dette må ses i sammenheng med konsekvenser for landskap, natur- og kulturmiljø. Det skal bl.a. vurderes i hvilken grad tiltaket vil medføre endret bruk av området og hvilke brukergrupper som blir berørt av tiltaket. Det skal gis en kort vurdering av om planlagte anleggsveier kan påvirke tilgjengeligheten og bruken av området.

Prosjektets konsekvens for hytteeiere i området skal vurderes.

Utredningen skal inneholde en kort beskrivelse av eventuelle alternative friluftsområder. Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

4.12.7 Reiseliv

Det skal gis en beskrivelse av innhold og omfang av reiseliv og turisme i området.

Utbyggingsområdets verdi for reiseliv skal vurderes i forhold til følgende punkter:

- dagens bruk*
- eksisterende planer for videre satsing*
- områdets egnethet/potensial for videreutvikling av reiselivsaktiviteter*

Tiltakets konsekvenser for reiselivet skal utredes for anleggs- og driftsfasen ut ifra hvordan utbyggingen vil kunne påvirke verdien av reiselivsattraksjonene.

Mulige avbøtende tiltak i forhold til de eventuelle negative konsekvensene som kommer fram skal vurderes, herunder eventuelle justeringer av tiltaket.

4.13 Samlet belastning

Det skal gis en oversikt over eksisterende og planlagte inngrep innenfor et geografisk avgrenset område som går ut over influensområdet. Det skal gjøres en vurdering av samlet belastning

(tidligere kalt sumvirkninger) for tema der dette anses som konfliktfylt. Sentrale tema kan for eksempel være landskap, friluftsliv og naturmangfold.

4.13.1 Presisering om naturmangfold

Vurdering av samlet belastning for naturmangfold kan konsentreres om de tiltak og inngrep som antas å kunne medføre negative virkninger for en eller flere truede eller prioriterte arter og/eller verdifulle, truede eller utvalgte naturtyper som er identifisert gjennom utredningene om "Naturmiljø og naturens mangfold". For disse artene/naturtypene skal det primært vurderes om de aktuelle tiltakene og inngrepene kan påvirke de fastsatte forvaltningsmålene. Det skal også vurderes om tilstanden og bestandsutviklingen til disse artene/naturtypene kan bli vesentlig berørt.

Vurderingene skal bygge på kjent og tilgjengelig informasjon om andre planer og utredede virkninger for naturmangfold. Artene og naturtypene som det siktes til fremgår av DN-håndbok 13, Norsk rødliste for naturtyper 2011, utvalgte naturtyper utpekt jf naturmangfoldlovens § 52, økosystemer som er viktige økologiske funksjonsområder for truede arter i Norsk rødliste 2010 og prioriterte arter utpekt jf. naturmangfoldlovens § 23.

4.14 Andre forhold

4.14.1 Massedeponi

Planlagte områder for deponering av masse skal visualiseres og merkes av på kart. Aktuelle alternative plasseringer av tunnelmassene og alternativ bruk skal omtales.

Det skal gjøres rede for hvordan eventuell mellomlagring av masser skal foregå.

Konsekvenser av mulige massedeponier vil også bli omtalt fortløpende i de fagrapporter det er naturlig på samme måte som andre inngrep forårsaket av utbyggingen.

4.15 Forslag til etterundersøkelser

Det skal gis en vurdering av behovet for, og eventuelt forslag til, nærmere undersøkelser før gjennomføring av planen eller tiltaket og undersøkelser med sikte på å overvåke og klargjøre de faktiske virkninger av tiltaket. Det er tilstrekkelig å peke på eventuelle områder der oppfølgende undersøkelser kan være aktuelle.

4.16 Opplegg for informasjon og medvirkning

Det skal holdes nær kontakt med berørte instanser og organisasjoner. Dette gjelder særlig Fylkesmannens miljøvernavdeling, fylkeskommunen, kommunen og lokale instanser/ressurspersoner med interesser i, eller kunnskap om fagfelt/næring.

Det skal legges opp til en medvirkningsprosess som innebærer samtaler og arbeids-/informasjonsmøter i nødvendig grad med de berørte parter i tillegg til de offentlige høringene og informasjonsmøtene.

Informasjon om prosjektet skal legges ut på søkers nettsider."

Innkomne uttalelser

Nedenfor er alle relevante uttalelser knyttet forslag til utredningsprogram gjengitt. Høringsuttalelser som ikke er relevante for utredningsprogrammet, blant annet synspunkter om konsesjon bør gis eller

ikke, er ikke omtalt. Alle innkomne høringsuttalelser kan lastes ned fra sakens nettside via www.nve.no/vannkraft.

Surnadal kommune ga sitt innspill til meldingen 10.5.2013. Fra brevet gjengis følgende:

” (...) Vurdering

Ut frå det framlagte forslaget til utredningsprogram kan det med enkelte unntak sjå ut som at alle dei almenne og kommunale verdiane rådmannen ser er av betydning i tilknytning til Vindøla vil bli utgreid nærmare før prosjektet blir ført vidare.

Kva for konsekvensar eit kraftverk vil få for Vindøla sin verdi som gyte- og oppvekstområde for laks og sjøaure vil bli vurdert i tilknytning til pkt. 4.3 Hydrologi, kor minstevassføring, driftsvassføring, flommer, vanntemperatur, isforhold og lokalklima er tema. Mulige endringar i is- og isleggingsforhold, vanntemperatur og lokalklima skal vurderast for driftsfasen. Dette gjeld spesielt isleggingsforholda ved kraftstasjonsulløpet i Vindøla og på strekninga ned til samløpet med Surna. Dette er svært viktige tema å få belyst.

Kva konsekvensar eit kraftverk vil få for biologisk mangfold vil bli vurdert i tilknytning til pkt. 4.7. I forslaget til utredningsprogram står det imidlertid at rapporten fra bekkekløftprosjektet gir en god oversikt over verdiene i området i dag. Etter rådmannens vurdering gir ikkje denne rapporten god nok oversikt over om fuktig luft og vassprøyt frå Vindøla er av betydning for dei verdifulle skogstypene i bekkekløfta. Betydninga av dette bør derfor utgreiast nærmare, og er derfor ein mangel ved forslaget til utredningsprogram.

Fossen Trondskarstoin sin verdi som landskapselement vil bli nærmare utgreid i pkt. 4.6 Landskap og inngrepsfrie naturområde.

Kva konsekvensar eit kraftverk vil få å seie for bekkørreten i Vindøla, muligheita til å sette ut fisk i Vindøla oppstrøms kraftverksinntak og for friluftslivet vil bli utgreid i hhv pkt. 4.7 og 4.12.

Konsekvensane av eventuelle negative følgjer for kommunalt vassverk i anleggsfasen vil bli vurdert i tilknytning til pkt. 4.9 Forurensing. I kor stor grad ein vil oppleve redusert tryggleik, støy og rystelsar i både anleggs- og driftsfasen vil bli klarlagt i tilknytning til pkt. 4.9 og 4.12 i konsekvensutgreiinga.

Oppsummert viser altså forslaget til utredningsprogram at dei tema som er viktige for Surnadal kommune, med få unntak, vil bli nærmare utreda i neste fase i søknadsprosessen, dvs. i ei konsekvensutredning. Som innspel til utredningsprogrammet bør det påpeikast at rapporten frå bekkekløftprosjektet ikkje gir ei god nok oversikt over verdiane i området i dag. Dette gjeld først og framst betydninga av fuktig luft og vassprøyt frå Vindøla på vegetasjon, moser, lav og sopp i bekkekløfta.

Gjeldande kommunale planer bør fungere som retningsgivande for haldninga kommunen skal ha til framlagte melding og forslag til utredningsprogram. To planer berører dei tema som meldinga inneheld og/eller kan komme i konflikt med:

- Kommuneplan for Surnadal kommune 2009 – 2021, samfunnsdelen:

o Utvikle og skape fleire arbeidsplassar innafor reiseliv generelt og natur- og kulturbasert reiseliv spesielt, da basert på våre lokale ressursar, som laksefiske, jakt og anna fiske, rein natur og friluftsliv.

Ein kan på noverande stadium, før konsekvensutredninga ligg føre, ikkje utelukke at etablering av kraftverk i Vindøla vil gå på bekostning av forhold for laks og sjøaure i Vindøla nedstrøms planlagt kraftstasjon.

- Energi- og klimaplan – Tiltaksdel:

o Hjelpe grunneigarane med kunnskap og rettleiing, slik at fleire bygger ut små-, mini- og mikrokraftverk i kommunen, samt sørge for lik handtering av alle saker som gjeld småkraftverk. Lokalt eigarskap skal vere ein viktig føresetnad for å få bygge ut nye småkraftverk. Om dette ikkje er muleg kan andre eigarskap vurderast for å få nytta ut energiressursen.

Planlagt kraftverk i Vindøla er større enn eit småkraftverk, men produksjon av vasskraft reduserer behovet for anna energi produsert på langt mindre klimavennlege måtar. Slik sett vil ei kraftutbygging i Vindøla vere positiv.

Rådmannen si tilråding

For Surnadal kommune framstår forslag til utredningsprogram for etablering av Vindøla kraftverk som god, men med eit unnatak; betydninga av fuktig luft og vassprøyt frå Vindøla for vegetasjon, moser, lav og sopp i bekkekløfta.

Kommunen er skeptisk til ei utbygging som vil få negative følgjer for Vindøla sin verdi for laks og sjøaurestammane i Surna, biologisk mangfold og andre alemnne og kommunale verdiar. I høve til reduksjon av utslepp av klimagassar i Norge og Europa er produksjon av rein fornybar vasskraft positivt.

Behandling i Hovedutval for teknikk, miljø og næring - 26.04.2013

Voting:

Rådmannen sit tilråding samrøystes vedteke. (...)”

Statens vegvesen har i brev av 7.3.2013 avgitt følgende uttalelse:

”Statens vegvesen etterlyser en nærmere utredning knyttet til samferdsel. Vil tiltaket føre til økt trafikk? Hvordan vil anleggsperioden påvirke trafikken? Vi tenker da spesielt på forholdet til fylkesveg 65. I tillegg er det planlagt en nedgravd linje langs fv. 65 og vi vil gjerne vite mer om konsekvensene av dette.”

Sametinget har i brev av 10.4.2013 anført følgende:

” (...) 1. Kulturminner og kulturmiljø

Det finnes ingen registrerte, samiske kulturminner i nærheten av tiltaksområdet. I omkringliggende områder, som er systematisk undersøkt, er det imidlertid gjort mange registreringer, særskilt langs vassdrag. Det er god grunn til å tro at Vinddøldalen skiller seg lite fra disse områdene. Sametinget ser det derfor som overveiende sannsynlig at det også finnes uoppdagede, samiske kulturminner innenfor eller i nærheten av tiltaksområdet. Om tiltakets omfang forblir uendret kommer Sametinget til å se det som nødvendig med en arkeologisk registrering, jfr. lov9.juni 1978nr.50 om kulturminner(kulturminneloven) 9. Kostnadene ved en slik registrering vil falle på tiltakshaver, jfr. kml § 10. Dette bør foregå så tidlig som mulig i prosessen, og en utredning av forholdet til samiske kulturminner kan med fordel bestilles umiddelbart. Vi minner om at denne uttalelsen gjelder kun samiske kulturminner, og Sametinget henviser til egen uttalelse fra Møre og Romsdal fylkeskommune.

2. Samisk natur- og kulturgrunnlag

Utbyggingen bør ikke foregå slik at det kommer i veien for samiske natur- og kulturinteresser. Dette vil ha begrenset relevans innenfor tiltaksområdet, men spesielt utmarksbruken og reindrifta kan påvirkes. Det bør legges til rette for innspill fra Trollheimen reinbeitedistrikt i en tidlig fase, samt at konsekvensene for reindrifta bør utredes av noen med reindriftsfaglig kompetanse. Om området også benyttes til annen samisk næringsvirksomhet (for eksempel sanking av planter eller uttak av virke til duodji/håndarbeid) bør også virkningen i forhold til dette utredes. Vi minner spesielt om at tiltakets konsekvenser i sammenheng med øvrige prosjekter i området bør utredes, jfr. forskrift om konsekvensutredninger:

"Når flere utbyggingstiltak i et område samlet kan få vesentlige virkninger skal tiltakets kumulative karakter i forhold til andre gjennomførte og planlagte tiltak i utbyggingstiltakets influensområde vurderes. Der hvor reindriftsinteresser blir berørt skal de samlede effektene av planer og tiltak innenfor det enkelte reinbeitedistriktet vurderes."

Surnadal Elveeigarlag og Samarbeidsorganet for Surna har uttalt blant annet følgende i brev av 17.4.2013:

"De øvre deler av Vindøla, fra utløpet av Harangsdalsbekken og hele dalen oppover med sidebekker (ca. 85 000 m² som har en bæreevne på ca. 24 500 en-somrig yngel) er funnet som godt egnet for utsetting av lakseyngel og som oppvekstområde for lakseyngel. (Bonitering og kultiveringsplan for laks i Surna- og Toåvassdraget, Rapport nr 4 – 1994, Michael Eklo.) Det er gjort forsøk med utsetting uten at det er dokumentert overlevelsessevne og/eller gjengefangst. Dette området er det viktigste supplementsområde for utsetting av surnalaks utenfor hovedløpet. Det er stipulert at denne delen kan fostre helt opp mot 5500 smolt (Rapport nr 4 – 1994, Michael Eklo). Det må settes i gang utsettingsprosjekt med gjengefangstregistrering eller fanging av utgående fisk fra Vindøla for å dokumentere dette.

(...)

Tunnelmasse må deponeres i et område som lar seg kontrollere for eventuell avrenning i mange år fremover. Bankar'n er etter vår mening ikke egnet da avstanden til elva blir for liten. Vi har ingen garanti for at bergarter, mineraler og/eller tungmetaller som blir transportert ut fra en såpass lang tunnel ikke kan inneholde stoffer som vil vaskes ut/ frigjøres etter en tid med eksponering av nedbør og luft. Det er stort fokus på denne typen forurensning fra vår interesseorganisasjon Norske Lakseelver. Det har kommet fram flere saker der elver blir forurensset fra deponier knyttet til gruveindustri og annen tunnelvirksomhet. Deponiet må ligge i et område der det enkelt kan forhindres at avrenning går rett mot elva. Dette er et viktig "føre var" tiltak."

Norsk ornitologisk forening (NOF) skriver i brev av 20.4.2013 blant annet følgende:

"(...) Utbygger hevder at "store deler av influensområdet ble i 2008 befart i forbindelse med Bekkekløftprosjektet i Møre og Romsdal". Men ifølge projektrapporten skjedde synfaringa hovudsakleg lengre unna elva enn 50m, berre unntaksvis nærmare. Det betyr at elvas influensområde ikkje er undersøkt. Om fugls (og pattedyrs) endra bruk av området seier utbygger: "Det forventes at dette er en midlertidig effekt", avgrensa til anleggsfasen, og at prosjektet i driftsfasen "ikke vil ha betydelig påvirkning" på dem. Så lenge fugle/dyrelivet ikkje er kartlagt, stiller vi oss undrande til denne utsegna. (...)

(...) "NOFs krav til konsekvensutgreiingsprogrammet blir dermed:

1. Kartlegging av hekking for vassstilknytta fugl.
2. Kartlegging av mattilgang for vassstilknytta fugl.

Undersøkinga må dekkje heile Vindøla, med hovedvekt på planlagt regulert strekning. Det krevst feltundersøkingar for å skaffe gode data på utbreiing av både fossefall, vintererle og strandsnipe. I dag manglar slik kunnskap. Vidare må ein sjå dette i samanheng med andre vassdrag i regionen for å vurdere om det finst liknande og tilstrekkelege mange vassdrag igjen med tilsvarende biotopkvalitetar.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal uttaler i brev av 23.4.2013 følgende:

”(...) Vurdering

Det føreslåtte konsekvensutgreiingsprogrammet omfattar dei viktigaste tema for vurdering av natur- og miljøinteressene i utbyggingsområdet. Dette er vi nøgd med.

I vår uttale til søknad om unntak frå Samla Plan peika vi særleg på verdiane knytt til elvejuv og bekkekløfter i området. Det blir vist til at rapporten frå bekkekløftprosjektet gir ei god oversikt over verdiane i området i dag. Etter det vi forstår er verdiane knytt til sjølve vassstrengen og næraste kantsone til elva lite undersøkt. Vi ser også at kommunen i si vurdering av utgreiingsprogrammet viser til manglande utgreiing av kva fuktig luft og vassprøyt frå Vindøla kan ha å seie for vegetasjon, mosar, lav og sopp i bekkekløfta. Vi ber om at dette blir tatt med i utgreiingsprogrammet. (...)”

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal har i brev av 29.4.2013 følgende innspill:

”Naturvernforbundet meiner at ein må innsjå at det er nærast slutt på utbyggingsmoglegheiter når det gjeld vasskraft i Surnadal. Bortsett frå delar av Toåavassdraget og Søya, er det nesten berre dei lågtliggande vassdraga med lite fall som ikkje har kraftverki Surnadal kommune. Sjølv dei store elvane utan særleg fall er sterkt prega, t.d. med omsyn til fisken. Når det gjeld dei to førstnemnte så er desse varig verna mot kraftutbygging, men særleg Søya har fått hard medfart på andre måtar, og Toåa har heller ikkje gått fri.

Vindøla, den delen som ikkje er direkte utbygd, representerer såleis siste rest av eit større vassdrag med fall nokon lunde utan påtrengande tekniske inngrep. Store bekkekløfter har blitt ein skugge av seg sjølv i Folla og Svorka, Vindøla er einaste som har store verdier igjen, sjølv om vassføringa er for lita samanlikna med det ho burde ha vore. Bekkekløfta på omsøkte strekning er elles undersøkt i den store bekkekløftundersøkinga, og gitt svært høg verdi med omsyn til verneverdiar knytt til skog.

Krav til konsekvensutgreiingsprogrammet:

1. Andre vassdrag i same storleik i denne regionen som renn nokon lunde urørt av kraftutbygging må dokumenterast såpass at det gir godt grunnlag for å vurdere om det finst liknande og tilstrekkelege mange vassdrag igjen med denne typen kvalitetar.

Middelvassføring og tidlegare utbygging

Middelvassføring er i brosjyra sin tabell hoveddata for kraftverket oppgitt til 5,0 m³/s. Dette er tilsørande. Vindøla har ei middelvassføring på 9,2 m³/s, men 44 % er allereie overført til kraftproduksjonen i Gråsjø/Trollheim.

Vi har ikkje sett noko om dokumentasjon av verknaden då nærare halve middelvassføringa blei borte frå 1968.

Sidan naturen her er innretta etter ei middelvassføring på tett oppunder 10m³, må ein legge dette til grunn når ein skal vurdere verknaden av bortfall av vassføring. Det kan tenkjast at vassføringspåverka natur har tilpassa seg noko til den reduserte vassføringa ved Trollheimutbygginga. Om tilpassinga er permanent, eller framleis under utvikling vil ha interesse, og ha verknad for korleis ein skal vurdere ei ytterlegare reduksjon i vassføringa.

Krav til konsekvensutgreiingsprogrammet:

- 2. Langtidsverknaden av vassføringsendringa knytt til Trollheimutbygginga må utgreiast.*
- 3. Verknaden av ei ny vassføringsendring i eit frå før endra vassdrag må utgreiast.*
- 4. Verknaden av vassføringsendringa ved omsøkt utbygging må forhalde seg til tilstand før Trollheimsutbygginga.*

Vasstemperatur

Etter Trollheimsutbygginga har ein fått ei betydeleg temperaturendring i Surna. Dette har påverka tilhøva for laksen og venteleg også andre artar. Når dette har blitt ein kritisk faktor, vil det ha mykje å seie om ein får ein verknad, sjølv ein liten verknad, på dette området knytt til utbygging av Vindøla.

Krav til konsekvensutgreiingsprogrammet:

- 5. Verknaden på temperaturen i nedre del av Vindøla må utgreiast.*
- 6. Verknaden på temperaturen i Surna må utgreiast.*
- 7. Verknaden på temperaturen på strekning fråført vatn må utgreiast.*

Surna som nasjonalt laksevassdrag

Surna er nasjonalt laksevassdrag og alle verknader på laksen må utgreiast. Verdien for laksen kan vere særleg stor i nedre del av Vindøla, sidan denne i mindre grad enn Surna har vore påverka av mellom anna endra vasstemperatur.

Krav til konsekvensutgreiingsprogrammet:

- 8. Verdien av nedre del av Vindøla må utgreiast spesielt med tanke på nytteverdien for laksen i Surna. Likeeins for sjøaure.*
- 9. Påverknad på nedre del av Vindøla i form av slam som blir tilført frå tilførselstunnelen må utgreiast, særleg med tanke på artar som har gjeller/filtrerer vatn.*

Kunnskap om biologiske verdier

Det er gjort ei naturtypekartlegging i området, først og fremst i form av bekkekløfprosjektet. Prosjektet gikk ut på å kartlegge om det var verneverdier knytt til denne bekkekløfta, og det er det i høgste grad, sidan konklusjonen gir 5 stjerner og nasjonal verdi. Det er viktig å merke seg at denne kartlegginga var ei skogkartlegging og ikkje ei kartlegging knytt til vasstrengen. Såleis er naturverdiane knytt til vasstrengen ikkje kartlagd i det heile. Det er fleire parti av elva som har såpass fall at ein får fosserøyk. Vidare går elva gjennom bergartar som gir noko basisk påverknad.

Det er også klart at ein del av områda nær vasstrengen ligg i skugge. I samband med bekkekløfikartlegginga blir det også peika på at det ein del stader finst ein deldaud ved, så ein kan i alle fall ikkje heilt sjå bort frå denne faktoren for enkelte parti av vasstrengen. Alt i alt gir dette ein del føresetnader for at det er krevjande artar knytt til vasstrengen i dette vassdraget, og dette er knapt undersøkt frå før. Elvemuslingen er påfallande fråverande i Surnadal når ein ser på artskart. Om det skuldast at han ikkje høyrer til i kommunen, er komen bort, eller at det

skuldast manglande kartlegging, veit vi ikkje, men det er vesentleg at ein får klarlagt dette. Elles har vi fått opplysningar som tilseier at det i alle fall har vore ål i Vindøla.

Krav til konsekvensutgreiingsprogrammet:

10. Alle område med fosserøyk langs vasstrengen må kartleggast, og ein må ha særskild kompetanse på artsgruppene lav og mose i denne kartlegginga.

11. Alle område med skugge og daudved langs vasstrengen må kartleggast, og ein må ha særskild kompetanse på artsgruppene lav og mose i denne kartlegginga.

12. Alle område med raspåverknad, spesielt på solsida langs vasstrengen må kartleggast.

13. Det må undersøkast om det er (eller har vore) elvemusling i Vindøla og sidebekkar nedanfor Vindølstoen og heilt ned til Surna.

14. Det må undersøkast om det er (eller har vore) ål i Vindøla og sidebekkar.

Vasstilknytta fugl

I området er det kjent at ein har både fossekall, vintererle og strandsnipe. Dei to første kan lett bli påverka av vassdragsutbygging, den siste står på raudlista. Kunnskap om alle desse tre artane er frå før ikkje større enn at det er nødvendig å ha god kunnskap om faktisk utbreiing i dette vassdraget.

Krav til konsekvensutgreiingsprogrammet:

15. Hekking skal kartleggast for vasstilknytta fugl, for heile Vindøla.

16. Mattilgang for vasstilknytta fugl skal kartleggast, for heile Vindøla.

Friluftsliv

Bekkekløfta innbyr berre til avgrensa friluftsliv, og det er truleg berre eit fåtal brukarar, men verdiane kan likevel vere svært høge. Det er mellom anna ein sti på nordsida av elva eit stykke som har historiske verdier i tillegg til at det er ei mogleg ferdselsåre ned mot elva. Dette gir ei stor utfordring både med omsyn til kartlegging av bruk og verdisetting.

Krav til konsekvensutgreiingsprogrammet:

17. Det må drivast oppsøkande verksemd med tanke på å kartlegge faktisk friluftslivsbruk av bekkekløfta.

18. Det må klarleggast om ferdsel langs elvefaret vil møte nye problemstillingar som følge av inntak og eventuell brå stopp i vassforbruk ved ny inntaksdam.

(...)”

Jan Sundqvist har i e-post datert 29.4.2013 kommet med følgende uttalelse:

”I material tillhandahållet av sökande ges att utbyggnaden inte ger någon temperaturskillnad nedan kraftverket. I NVE Hm-Notat nr. 5-99 ges temperaturskillnaden till 1,5 C mellan intag och utlöp, i figur 9. Detta i Juni när laxen är som mest plågad av låg temperatur i Surna. Vanndirektivet ger att nedslagsfältet skall betraktas i sin helhet för laxen. Den lider redan av låg temperatur i Surna. Detta bör undersökas eftersom Vindöla ger ett väsentligt bidrag till det Nasjonale Laksevassdraget Surna.”

Istad Nett er utredningsansvarlig for regionalnettet i Møre og Romsdal og uttaler i sitt brev av 29.4.2013 at Vindøla kraftverk vil møte nettbegrensninger i flere nettdeler, og påpeker blant annet følgende:

"(...)I forbindelse med søknaden bør minimum følgende nettalternativ mellom kraftverk og Trollheim vurderes:

- 1. Oppgradering av eksisterende 22 kV nett til Trollheim + økt transformorkapasitet 132/22 kV i Trollheim.*
- 2. Ny 22 kV kabelforbindelse til Trollheim + økt transformorkapasitet 132/22 kV i Trollheim.*
- 3. Tilknytning med 132 kV forbindelse på eksisterende 132 ledning Trollheim – Ranes (kraftverkstransformator mellom generatorspenning og 132 kV)."*

Andre høringsparter med uttalelser om at den ikke har kommentarer til saken eller som ikke er konkret knyttet til utredningsprogrammet:

- NTNU Vitenskapsmuseet
- Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard
- Silvio Kraus og Heidi Fugelsøy
- Statkraft Energi AS
- Tove Mogstad
- Møre og Romsdal fylkeskommune

Utbyggers kommentarer til innkomne uttalelser

I e-post av 12.9.2013 har NSK kommentert høringsinnspillene. Fra e-posten gjengir vi følgende:

Surnadal kommune:

"... Etter å ha lest grundig gjennom kommunens innspill i saken, ser en vel at samtlige punkter de har skal omtales i KU. De presiserer også viktigheten av å få utgreid "kva fuktig luft og vassprøyt frå Vindøla ka ha å seie for vegetasjon, mosar, lav og sopp i bekkekløfta." Dette er ikke presisert i noen av KU punktenes forslag og må derfor tas med"

Statens vegvesen:

"... Dette viktige temaet vil bli nøye vurdert ifm Miljøplanen og Plan og Bygnings lovens bestemmelser. Spesielt i bygge- og anleggsperioden vil det bli ulemper. I driftsfasen ser en vel ikke den store trafikkøkningen utenom i helt spesielle tilfeller."

Sametinget:

"Det finnes ingen registrerte samiske kulturminner i nærheten av tiltaksområdet. Som vanlig ønsker en dog at det blir foretatt en feltebefaring i tiltaksområdet som å se på detaljer. Dette er jo helt iht. vanlig prosedyre og tas under pkt Samisk natur og kulturgrunnlag."

Surnadal Elveeigarlag:

"... NSK finner det jo noe merkelig at slike utsettingsforsøk med lakseyngel er gjennomført uten at det er dokumentert overlevelsessevne ved hjelp av gjenfangst... Snakker en med de lokale grunneierne i område mener de bestemt at det ikke har vært antydning til slik yngel i det område som antydes... Uansett så har grunneierne svært god dialog med elveeigarlaget. Dette med

laksen i lys av Surna er en nasjonal lakseelv vil bli svært godt dokumentert i temaet Naturmiljø og naturmangfold underpunkt – fisk.”

Norsk ornitologisk forening:

”... NSK har ikke hatt noen innflytelse i det nasjonale bekkekjøftprosjektet. Vi har dog foretatt kartlegging langs elvestrengen med tilhørende influensområde. Uansett så vil det i fm selve konsesjonssøknaden utarbeides gode rapporter for område rundt elvestrengen med tilhørende influensområde... de biologene vi samarbeider med hevder at ingen av de 9 aktuelle prioriterte naturtyper rundt Vindøla er direkte avhengig av vannet fra elva. Uansett så vil utredningsprogrammet omfatte dette.”

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal:

”I alt 18 krav til utredninger. NSK mener at samtlige av Naturvernforbundet sine krav vil bli tatt i fm utredningsprogrammet. Med unntatt av fossrøyskoner sin generelle innvirkning på naturen. Se NSK sitt tilsvare i fm Surnadal kommune.”

Jan Sundqvist:

”Fokus på vanntemperatur etter at drivvannet har gått gjennom tunnelen. Dette vil normalt bli dekket av rapporten under punktet Hydrologi.”

Istad Nett:

”NSK er vel kjent med nettsituasjonen i området, slik det er svært mange steder i landet dessverre. Vi oppretter derfor relativt tidlig dialog med det lokale nettselskapet slik at en er orientert om status i området. Samtidig vil en få informere NVE om at NSK internt vurderer å få utarbeidet en rapport som ser på egenproduksjon av hydrogen fra anlegget ved bortfall av behovet for innmating på nettet”

NSK har ingen merknader til Fylkesmannen i Møre og Romsdal sin uttalelse.

NVEs vurderinger

KU-programmet skal angi hvilke utbyggingsalternativer som skal utredes nærmere og hvilke utredninger som skal gjennomføres for å få belyst tiltakets vesentlige konsekvenser. Programmet fastsetter det samlede krav til innhold og omfang av konsekvensutredningen (KU). KU skal fremskaffe det faglige beslutningsgrunnlaget for å ta stilling til tiltaket.

KU- program skal fastsettes på grunnlag av tiltakshavers forslag, innkomne uttalelser, søkers kommentarer til disse, samt NVEs egne vurderinger.

Nedenfor følger våre vurderinger av NSK sitt forslag til KU- program og innkomne uttalelser. Vurderingene er gjort temavis og med samme inndeling som i fastsatt KU-program, som følger inndelingen i NVEs veileder 3/2010 om utarbeidelse av meldinger, konsekvensutredninger og søknader.

Alternativer

NSK har lagt frem ett alternativ med to løsninger i sin melding om Vindøla kraftverk. I alternativ A1 er kraftstasjonen lokalisert i fjell, mens alternativ A2 har kraftstasjon i dagen. Utbygger har ingen forslag som går ut over standard tekst til utredningsprogram.

Det har ikke kommet inn noen uttalelser om alternativer, og forslaget er i samsvar med standard tekst til utredningsprogram. NVE mener det er tilstrekkelig med en kort omtale av temaet i endelig KU.

Elektriske anlegg og overføringsledninger

NSKs forslag til utredningsprogram om elektriske anlegg og overføringsledninger er identisk med standard utredningsprogram om dette temaet.

Istad Nett viser til at det er planlagt mye ny kraftproduksjon i området som vil belaste det eksisterende nettet, både 22 kV og 132 kV, og transformatorkapasiteten. Vindøla kraftverk vil derfor møte nettbegrensninger i flere nettdeler. Istad Nett lister opp tre nettalternativ mellom kraftverket og Trollheim som bør vurderes i forbindelse med søknaden. Statens vegvesen vil vite mer om konsekvensene av å legge kabel langs fv. 65.

I sin kommentar til høringsuttalelsen fra Istad Nett, opplyser NSK at de tidlig vil opprette dialog med det lokale nettselskapet slik at en er orientert om status i området.

Siden Vindøla kraftverk i dagens situasjon vil møte begrensninger i flere nettdeler, mener NVE det er viktig at alternative tiltak for å løse disse begrensningene i distribusjons- og regionalnettet utarbeides i samråd med både utredningsansvarlig for regionalnettet (Istad Nett) og områdekonsesjonæren (Svorka Energi). Det er derfor understreket i KU-programmet at redegjørelsen om overføring skal gjøres i samråd med disse to aktørene.

NSK opplyser i meldingen at nettilknytning skal skje med jordkabel. Traséen vil gå langs planlagt og eksisterende vei, deriblant fv. 65. I den forbindelse viser vi til ny forskrift om saksbehandling og ansvar ved legging og flytting av ledninger over, under og langs offentlig veg. Forskriften trådte i kraft 8.10.2013. Vi har spesifisert i KU-programmet at Statens vegvesen skal involveres i vurderingen av jordkabeltraséen.

Vi minner om at NVEs veileder for utforming av søknader om anleggskonsesjon for kraftoverføringsanlegg også gjelder for tilknytning av vannkraftverk som Vindøla kraftverk.

Vi viser ellers til det fastsatte utredningsprogram.

Hydrologi

De hydrologiske tema som omtales nedenfor skal ligge til grunn for de øvrige fagutredningene som skal gjennomføres som et ledd i konsekvensutredningsprosessen.

Overflatehydrologi (grunnlagsdata, vannførings- og vannstandsendringer, restvannføringer)

NSKs forslag til utredningsprogram om dette temaet ligger tett opp til standard utredningsprogram. Tiltakshaver har utelatt merknad om at det skal tydelig komme fram dersom utbyggingsplanene vil endre vannføringen forbi en eksisterende målestasjon. Videre har NSK foreslått fire punkter for fremstilling av vannføring før og etter utbygging:

- Rett oppstrøms inntaksområde
- Rett nedstrøms inntaksområde
- Rett oppstrøms kraftstasjonsområde
- Rett nedstrøms kraftstasjonsområde

Naturvernforbundet i Møre og Romsdal (NFMR) ber om at andre liknende vassdrag i regionen skal dokumenteres. De krever også at langtidsvirkningene av Trollheimsutbyggingen og virkningene en ny vannføringen sendring i et fra før endret vassdrag, må utredes. NFMR krever også at virkningene av planlagt utbygging må forholde seg til tilstanden før Trollheimsutbyggingene.

NVE har tre hydrologiske målestasjoner i Vindøla. Det er viktig at informasjon om utbyggingens mulige virkninger på målestasjonene blir utredet.

NSKs forslag til aktuelle punkter for vannføringspunkter vil være dekkende for alternativ A1, men vil være noe misvisende for vannføringsmålinger i alternativ A2. I sistnevnte alternativ ligger kraftstasjonen i fjell et godt stykke unna Vindøla. I fastsatt utredningsprogram har NVE derfor endret ordlyden til at vannføringen som minimum skal måles rett opp- og nedstrøms utløpsområdet i tillegg til opp- og nedstrøms inntaksområdet.

Kravene fra NFMR om utredning av vannføringssendringer er i hovedsak knyttet til virkninger av Trollheimsutbyggingen. I utbyggingen det her refereres til ble det gitt konsesjon til overføring av fire bekker / elver i øvre deler av Vindøla-vassdraget i 1962 til Trollheim og Gråsjø kraftverk. Disse ble satt i drift i henholdsvis 1968 og 1970. I henhold til NSK utgjør fraføringen ca 44 % av nedbørfeltet til Vindøla. NVE mener det er naturlig at virkningene av disse overføringene i Vindøla-vassdraget beskrives og inkluderes som et punkt i tiltakshaverens vurdering av samlet belastning. Dette er understreket i temaet om samlet belastning.

NVE mener det ikke er hensiktsmessig å stille krav om å sammenligne vannføringen i Vindøla etter planlagt utbygging med vannføring før Trollheimsutbyggingen. Hensikten med vannføringsmålinger er å få et sammenligningsgrunnlag med situasjonen slik den er i dag, det vil si 0-alternativet. Eventuelle virkninger av Trollheimutbyggingen for sentrale tema skal uansett beskrives i kapittelet om samlet belastning. NVE mener også at det ikke vil være rimelig å pålegge NSK spesifikt å dokumentere andre vassdrag i regionen med eventuelt de samme kvalitetene som Vindøla, slik NFMR krever.

Vi viser ellers til det fastsatte utredningsprogram.

Minstevannføring

Utbyggers forslag til utredninger samsvarer med NVEs standardkrav. Det har ikke kommet inn høringsuttalelser spesifikt knyttet til minstevannføring, og NVE har derfor fastsatt utredningskrav i henhold til standard utredningsprogram.

Driftsvannføring

Utbyggers forslag til utredninger samsvarer med det NVE normalt ber om. Det har ikke kommet inn høringsuttalelser spesifikt knyttet til driftsvannføring, og NVE har derfor fastsatt utredningskrav i henhold til standard utredningsprogram.

Flommer

Utbyggers forslag til utredninger samsvarer med det NVE normalt ber om. Det har ikke kommet inn høringsuttalelser spesifikt knyttet til flommer, og NVE har derfor fastsatt utredningskrav i henhold til standard utredningsprogram.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Utbyggers forslag til utredninger er i tråd med det NVE normalt ber om. NSK har i tillegg tatt inn et eget forslag om utredning av isleggingsforholdene fra utløpet i Vindøla og ned til samløpet med Surna.

Surnadal kommune mener tilleggsforslaget om utredning av isleggingsforholdet er et spesielt viktig tema. NFMR krever at det utredes virkninger på temperaturen i strekning med fraført vann i Vindøla, nedre Vindøla og Surna. Jan Sundquist viser til et NVE-notat fra 1999 som oppgir en temperaturforskjell

på 1,5 °C mellom planlagt inntak og utløp i juni, og av hensyn til laksen i Surna mener vedkommende at virkninger av temperaturendringene bør undersøkes nærmere.

Surna er et nasjonalt laksevassdrag som allerede er påvirket av vanntemperaturendringer, og nedre del av Vindøla fungerer som et viktig oppvekstområde for sjørøret- og lakseunger. NVE er enig med NFMR og Jan Sundquist at tiltakets virkninger på vanntemperatur er viktig, og da særlig for lakseførende strekninger. NVE har derfor presisert spesifikke utredningskrav om vanntemperatur i Vindøla og Surna.

Vi viser ellers til det fastsatte utredningsprogram.

Grunnvann

Utbyggers forslag til utredninger samsvarer med det NVE normalt ber om. Det har ikke kommet inn høringsuttalelser spesifikt knyttet til grunnvann, og NVE har derfor fastsatt utredningskrav i henhold til standard utredningsprogram.

Erosjon og sedimenttransport

Utbyggers forslag til utredninger samsvarer med det NVE normalt ber om. Det har ikke kommet inn høringsuttalelser spesifikt knyttet til erosjon og sedimenttransport, og NVE har derfor fastsatt utredningskrav i henhold til standard utredningsprogram.

Flom og skred

Tiltakshavers forslag er i tråd med det NVE fram til nå har bedt om av utredninger om skred.

NFMR krever at alle områder med raspåvirkning, spesielt på solsiden langs vannstrengen, må kartlegges.

NVE vil at temaet utvides fra å gjelde kun skred, til å gjelde både flom og skred, både aktive prosesser og risiko. For beskrivelsen av flomforholdene kan det henvises til omtalen under temaet hydrologi. KU skal inneholde en redegjørelse for om berørte arealer er kartlagt som risikosoner for flom og/eller skred. For områder som ikke er kartlagt, må det gjøres en vurdering av om området har en forhøyet risiko for flom eller skred. Vi viser ellers til det fastsatte KU-programmet der kravene til utredninger er spesifisert. Blant annet vil kartlegging av raspåvirkede områder, slik NFMR krever, være dekket av det fastsatte utredningsprogrammet.

Klimaendringer

NVEs standardprogram har blitt oppdatert på klimaendringer siden forslaget ble sendt på høring. Vi har tilføyd utredningskrav om virkninger og aktuelle tilpasningstiltak for kommende klimaendringer.

Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet for detaljer.

Landskap og inngrepsfrie naturområder (INON)

NSKs forslag er i tråd med NVEs standard for dette temaet.

Surnadal kommune opplyser at fossen Trondskarstoin like nedstrøms planlagt kraftverksinntak er en av de siste fossene av betydning i Surna sine sideelver. Kommunen opplyser at fossen ikke er synlig fra Vindølsvegen, så dagens opplevelsesverdi er i følge kommunen liten. Videre påpeker kommunen at det i dag ikke er lagt til rette for ferdsel i området for å oppleve fossen, men at det kan være et potensial for dette i framtiden.

NVE har fastsatt utredningskrav i henhold til standard utredningsprogram.

Naturmiljø og naturens mangfold

NVE vil at alle deltemaer i fastsatt KU-programmet omtales hver for seg i KUen, dvs. at inndelingen i KU-programmet skal følges. NVE gjør oppmerksom på at det for alle biologiske registreringer skal oppgis dato for feltregistreringer, befaringsrute og hvem som har utført feltarbeidet og artsregistreringene. Vi viser også til vår veileder NVE 3/2010 del V for beskrivelse av arbeidet med det enkelte fagtema i KU. I NVEs veileder 3/2009 "Kartlegging og dokumentasjon av biologisk mangfold ved bygging av småkraftverk (1-10 MW) – revidert utgave" vil det være en del ytterligere informasjon om generelle krav til innhold og metode. Veileder 3/2009 er primært beregnet for planer om bygging av småkraftverk, men har også relevans for større prosjekter. Veilederen kan lastes ned fra NVEs nettsider.

NVE oppfordrer til å registrere data for naturtyper og terrestriske arter (rødlistearter og eventuelt andre interessante artsfunn) i sentrale samlinger og databaser etter retningslinjer utarbeidet av DN i samråd med Artsdatabanken. Retningslinjer for dette ligger under "Generell informasjon" på DN's kvalitetssikringsside: <http://kvalitetssikring.dirnat.no>. Se "Retningslinjer for innsending av naturtypedata og artsdata til Naturbase, Artsobservasjoner og databaser som er tilgjengelige gjennom Artskart".

Geofaglige forhold

Utbyggers forslag til utredninger samsvarer med det NVE normalt ber om. Det har ikke kommet inn høringsuttalelser spesifikt knyttet til geofaglige forhold, og NVE har derfor fastsatt utredningskrav i henhold til standard utredningsprogram.

Naturtyper og ferskvannslokaliteter

Utbyggers forslag til utredninger samsvarer med det NVE normalt ber om.

I tillegg til standard utredningskrav, har NSK tatt inn et forslag om at tiltakets konsekvenser på de verdifulle områdene beskrevet i Bekkekløftprosjektet skal vurderes. NSK opplyser at store deler av influensområdet til Vindøla ble befart og beskrevet i 2008 i forbindelse med Bekkekløftprosjektet i Møre og Romsdal (Gaarder og Stenberg, 2009). I det arbeidet ble ni verdifulle naturtyper i området langs Vindøla skilt ut og verdisatt. Totalt for Vindøla ble området gitt en samlet verdi på 5, det vil si nasjonalt verdifull.

Surnadal kommune, NFMR og NOF viser også til denne projektrapporten i sine uttalelser. NFMR understreker at bekkekløftprosjektet var en skogkartlegging, og ikke en kartlegging knyttet til vannstrengen. Således er ikke naturverdiene knyttet til vannstrengen kartlagt godt nok.

NVE mener resultatene fra Bekkekløftprosjektet gir et viktig og nyttig kunnskapsbidrag om naturtypene rundt Vindøla. Det er derfor inkludert en henvisning til bekkekløftprosjektet i det fastsatte utredningsprogrammet.

Karplanter, moser, lav og sopp

Utbyggers forslag til utredninger samsvarer med det NVE normalt ber om.

NSK skriver i forslag til utredningsprogram at rapporten fra bekkekløftprosjektet gir en god oversikt over verdiene i området i dag. Surnadal kommune, NFMR, NOF og Fylkesmannen i Møre og Romsdal er uenige i den konklusjonen. Disse høringspartene viser til at bekkekløftprosjektet ikke var en kartlegging av verdiene i og tett opptil vannstrengen i Vindøla. De mener derfor at mye av naturverdiene

i og langs Vindøla fortsatt er ukjente. Surnadal kommune, støttet av Fylkesmannen, har foreslått at betydningen av fuktig luft og vannsprøyt fra Vindøla for vegetasjon, moser, lav og sopp i bekkekløfter må kartlegges. I sine kommentarer er NSK enig med kommunen at en slik kartlegging bør tas inn i utredningsprogrammet. NFMR har fremmet to kartleggingskrav knyttet til lav og mose.

Det går frem av standard utredningsprogram at det er Vindølas influensområde som skal kartlegges og utredes, uavhengig av bekkekløftprosjektets relevans. NVE forutsetter at NSK bare benytter litteratur som har relevans for de naturtyper som skal utredes. Betydningen av fuktig luft og vannsprøyt fra Vindøla for vegetasjon, moser, lav og sopp i bekkekløfter vil være meget relevant kunnskap for dette temaet. Selv om NVE mener standardkravene i utgangspunktet dekker kommunens forslag, ser vi likevel poenget med å presisere dette i utredningsprogrammet. NVE har derfor tatt inn kommunens forslag i utredningsprogrammet. NFMR sine krav til kartlegging mener vi blir dekket av det fastsatte utredningsprogrammet.

Vi viser ellers til kravene i det fastsatte utredningsprogrammet.

Pattedyr

Tiltakshavers forslag er i tråd med det NVE normalt ber om. Det har ikke kommet inn høringsuttalelser spesifikt knyttet til pattedyr, og NVE har derfor fastsatt utredningskrav i henhold til standard utredningsprogram.

Fugl

Tiltakshavers utredningsforslag er i hovedsak i tråd med NVEs standardkrav.

NOF og NFMR påpeker at kunnskap om vanntilknyttet fugl som fossekall, vintererle og strandsnipe er mangelfull i området. De har derfor fremmet krav om at hekking og mattilgang for vanntilknyttet fugl skal kartlegges.

NVE er enig i at tiltakets virkning på vanntilknyttet fugl er viktig. Kartlegging av fuglebestanden i hekketiden ligger inne som et krav i standard utredningsprogram. Vi har også tatt med mattilgang som en faktor som skal beskrives. Vi viser ellers til det fastsatte utredningsprogrammet, hvor det blant annet er presisert at rødlistede rovfuglarter skal omtales i konsekvensutredningen på linje med andre arter, men at reirlokalteter ikke skal oppgis eller kartfestes i offentlig tilgjengelige rapporter.

Fisk

Tiltakshavers utredningsforslag samsvarer i store trekk med NVEs standard utredningskrav, men enkelte viktige forhold er utelatt.

Surnadal Elveeigarlag og Samarbeidsorganet for Surna krever at det settes i gang utsettingsprosjekt med gjenfangstregistrering eller fanging av utgående fisk fra Vindøla for å dokumentere øvre deler av Vindøla sin evne til å fostre smolt og lakseyngel. NFMR krever at verdien av nedre del av Vindøla må utredes, spesielt med tanke på nytteverdien for laksen og sjøaure i Surna. Videre krever de at eventuell forekomst av ål i Vindøla og sidebekker må undersøkes.

NVE mener det ikke er rimelig å pålegge NSK å gjennomføre et utsettingsprosjekt slik Surnadal Elveeigarlag og Samarbeidsorganet for Surna krever. Vår vurdering er at de undersøkelses- og utredningskravene som er angitt i standard utredningsprogram om fisk, vil fremskaffe tilstrekkelig og relevant kunnskap om fisk. Dette inkluderer også eventuell forekomst av ål.

I standard utredningsprogram er det blant annet krav om det at skal gis en vurdering av gyte-, oppvekst- og vandringsforhold på alle relevante elve- og innsjøarealer. Videre skal viktige gyte- og oppvekstområder avmerkes på kart.

Vi viser ellers til det fastsatte KU-programmet.

Ferskvannsbiologi

Tiltakshavers utredningsforslag er i hovedsak i tråd med NVEs standardkrav.

NFMR krever at NSK undersøker om det er, eller har vært, elvemusling i Vindøla og sidebekker nedenfor Vindølstoen og helt ned til Surna.

NVE mener NVEs standardkrav er tilfredsstillende. Disse dekker blant annet krav om å undersøke forekomst av elvemusling. Vi viser ellers til det fastsatte KU-programmet.

Kulturminner og kulturmiljø

NSKs utredningsforslag samsvarer med NVEs standardkrav.

NVE mener at en søknad med KU normalt skal være grunnlag for kulturminnemyndighetene for å kunne ta stilling til om undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 er oppfylt. For NVE er det viktig at undersøkelsene er tilstrekkelige til å ta stilling til konsesjonsspørsmålet. Etter vårt syn vil dette ikke nødvendigvis innebære detaljerte undersøkelser. I første omgang må eksisterende kunnskap sammen med en befaring i aktuelle områder danne grunnlag for en vurdering av potensialet for nye funn og konfliktnivå. Hvis konfliktnivået vurderes som lavt kan kulturminneforvaltningen, i samråd med tiltakshaver, beslutte at undersøkelsesplikten med nødvendige detaljregistreringer oppfylles etter at eventuell tillatelse er gitt, for eksempel ved godkjenning av detaljplanene. Tiltakshaver har i sitt forslag skrevet at utredninger skal gjøres i både tiltaks- og influensområdet, noe NVE er enige i.

Vi viser ellers til det fastsatte KU-programmet.

Forurensning

Vannkvalitet/utslipp til vann og grunn

Tiltakshavers utredningsforslag samsvarer med NVEs standardkrav. NSK har også tatt inn et punkt om å vurdere og beskrive mulighetene for utslipp som kan påvirke lakseførende strekning, noe NVE mener er fornuftig og har tatt inn i det fastsatte utredningsprogrammet.

Surnadal Elveeigarlag og Samarbeidsorganet for Surna er kritisk til deponering av tunnelmasse i Bankartrøa massetak. De mener man ikke har noen garanti for at tunnelmassen ikke inneholder mineraler og/eller tungmetaller som kan vaskes ut i Vindøla. NFMR krever at påvirkningen av slam fra tilførselstunnelen på nedre del av Vindøla må utredes, og da særlig med tanke på arter som har gjeller/filtrerer vatn.

NVE mener forholdene som tas opp av høringspartene, er inkludert i tiltakshavers utredningsforslag. Det vil være naturlig å ha et høyt fokus på potensiell avrenning av tunnelmasse fra aktuelle massedeponi. Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Vi gjør ellers oppmerksom på at en eventuell konsesjon etter vassdragslovgivningen gitt ved kongelig resolusjon vil automatisk omfatte tillatelse etter forurensningsloven for normal drift av anlegget. Det vil bli tatt inn vilkår etter forurensningsloven i vilkårsettet. Det må imidlertid søkes spesielt om

utslippstillatelse etter forurensningsloven for anleggsperioden. Anleggsperioden medfører som regel noe midlertidig forurensning eller fare for forurensning. Dette kan gjelde avrenning fra tunelldrift, lekkasjer av drivstoff og olje, avfall og avløp fra riggområder osv. Forurensningsloven forvaltes av Fylkesmannen. Det blir en sak mellom NSK og Fylkesmannen hvordan tiltaket må gjennomføres for å være i henhold til forurensningsloven. Det bør likevel gå fram av KU hvordan disse forholdene er tenkt håndtert av NSK.

Annen forurensning

Tiltakshavers forslag er i samsvar med det NVE normalt ber om. Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Samisk natur- og kulturgrunnlag

Samiske kulturminner og kulturmiljø

Tiltakshaver mener det er svært lite sannsynlig at planområdet har verdier for samisk natur- og kulturlandskap, og mener temaet kan sjekkes ut og bare omtales kort.

Sametinget skriver at det ikke finnes registrerte, samiske kulturminner i nærheten av tiltaksområdet. De ser det imidlertid som overveiende sannsynlig at det finnes uoppdagede, samiske kulturminner innenfor eller i nærheten av tiltaksområdet. Sametinget viser til undersøkelsesplikten, jamfør kulturminneloven § 9, og mener en utredning av forholdet til samiske kulturminner med fordel kan bestilles umiddelbart.

NVE mener at en søknad med KU normalt skal være grunnlag for kulturminnemyndighetene for å kunne ta stilling til om undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 9 er oppfylt. For NVE er det viktig at undersøkelsene er tilstrekkelige til å ta stilling til konsesjonsspørsmålet. Etter vårt syn vil dette ikke nødvendigvis innebære detaljerte undersøkelser. I første omgang må eksisterende kunnskap sammen med en befarung i aktuelle områder danne grunnlag for en vurdering av potensialet for nye funn og konfliktnivå. Hvis konfliktnivået vurderes som lavt kan kulturminneforvaltningen, i samråd med tiltakshaver, beslutte at undersøkelsesplikten med nødvendige detaljregistreringer oppfylles etter at eventuell tillatelse er gitt, for eksempel ved godkjenning av detaljplanene.

Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Reindrift

Tiltakshaver har ikke foreslått reindrift som et eget tema for KU.

Sametinget mener utbyggingen ikke må foregå slik at det kommer i veien for samiske natur- og kulturinteresser. Det hevdes at tiltaket vil ha begrenset relevans innenfor tiltaksområdet, men skriver at spesielt utmarksbruken og reindriften kan påvirkes. Videre påpekes det at dersom området også benyttes til annen samisk næringsvirksomhet, bør også virkningen i forhold til dette utredes. Til slutt minner Sametinget om kravet i forskrift om konsekvensutredninger om at tiltakets konsekvenser i sammenheng med øvrige prosjekter, bør utredes.

NVE er enig med Sametinget i at utbyggingen ikke bør foregå på en slik måte at det kommer i veien for samiske natur- og kulturinteresser. Selv om tiltaket vil ha begrenset relevans innenfor tiltaksområdet, er det likevel viktig at eventuelle konsekvenser for både reindriften og annen samisk næringsvirksomhet blir utredet. Både reindrift og annen samisk næringsvirksomhet er inkludert i det fastsatte utredningsprogrammet. Sametingets krav til utredning av de samlede effektene er også inkludert.

Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Naturressurser

Jord- og skogressurser

Tiltakshavers utredningsforslag inkluderer deler av NVEs standard utredningskrav, mens enkelte sentrale elementer er utelatt.

Det har ikke kommet inn høringsuttalelser spesifikt knyttet til jord- og skogressurser. NVE ser ingen grunn til å utelate enkelte utredningspunkter, vi og har derfor fastsatt et utredningsprogram i henhold til NVEs standardkrav.

Ferskvannsressurser

Tiltakshavers forslag er i samsvar med det NVE normalt ber om. Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Mineraler og masseforekomster

Tiltakshavers forslag er i samsvar med det NVE normalt ber om. Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Samfunn

Næringsliv og sysselsetting

Tiltakshavers forslag er i samsvar med det NVE normalt ber om. Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Befolkningsutvikling og boligbygging

Tiltakshavers forslag er i samsvar med det NVE normalt ber om. Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Tjenestetilbud og kommunal økonomi

Tiltakshavers forslag er i samsvar med det NVE normalt ber om. Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Sosiale forhold

Tiltakshavers forslag er i samsvar med det NVE normalt ber om. Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Helsemessige forhold

Tiltakshavers forslag er i samsvar med det NVE normalt ber om. NSK har i tillegg tatt med et punkt spesielt for alternativ A1 der konsekvensen av støy for beboere i området rundt kraftverket i dagen, skal vurderes. NVE er enig i at denne konsekvensen bør utredes nærmere. Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Friluftsliv, jakt og fiske

Tiltakshavers forslag er i samsvar med det NVE normalt ber om.

NFMR krever at reell bruk av bekkekløfta må kartlegges ved hjelp av oppsøkende virksomhet, og at eventuelle hindringer for ferdsel langs elvefaret ved inntaksdammen kartlegges.

NVE mener standard utredningskrav vil gi et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å vurdere effekter på friluftsliv, jakt og fiske. Vi har derfor fastsatt et utredningsprogram i henhold til NVEs standardkrav.

Reiseliv

Tiltakshavers utredningsforslag inkluderer deler av NVEs standard utredningskrav, mens enkelte sentrale elementer er utelatt.

Det har ikke kommet inn høringsuttalelser spesifikt knyttet til reiseliv. NVE ser ingen grunn til å utelate enkelte utredningspunkter, og vi har derfor fastsatt et utredningsprogram i henhold til NVEs standardkrav.

Samlet belastning

Tiltakshavers forslag er i samsvar med det NVE normalt ber om.

NFMR uttaler seg om Trollheimsutbyggingen på 1960-tallet under temaet om overflatehydrologi. De krever at langtidsvirkningene av Trollheimsutbyggingen, der 44 % av nedbørfeltet til Vindøla ble fraført, og virkningene en ny vannføringssendring som NSKs tiltak legger opp til, må utredes.

Som NVE påpekte i temaet om overflatehydrologi, vil det være naturlig at virkningene av disse overføringene i Vindøla-vassdraget beskrives og inkluderes som et punkt i utbyggerens vurdering av samlet belastning. Dette forholdet er derfor understreket i fastsatt utredningsprogram.

Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

Andre forhold

Massedepionier

Tiltakshavers forslag er i samsvar med det NVE normalt ber om. Vi viser til det fastsatte utredningsprogrammet.

NVE understreker at beskrivelse av planlagte massedepionier naturlig inngår i beskrivelsen av utbyggingsplanene på lik linje med andre anleggselementer, som kraftstasjon, tunneller, rørgater, inntak, riggområder med mer. På samme måte skal konsekvensene av massedepioniene også vurderes under aktuelle fagtemaer. Samtidig er massedepioni en av de mest arealkrevende permanente delene av utbyggingsplanene. NVE mener det er viktig at det legges vekt på å finne en god lokalisering og at dette visualiseres og merkes av på kart. Konsekvensutredningen bør også inneholde en omtale av om det finnes aktuelle alternative plasseringer for overskuddsmasser. Muligheter for alternativ bruk av massene bør omtales. NVE mener også at det må redegjøres for hvordan eventuell mellomagring av masser skal foregå.

Dersom det blir gitt konsesjon til prosjektet vil et av vilkårene inneholde krav om at kommunen skal ha anledning til å uttale seg om bl.a. planer for plassering av overskuddsmasser. Hvis det er aktuelt å ta ut masser til ulike formål kan dette avklares endelig under detaljplanleggingen.

Forholdet til naturmangfoldloven og vannforskriften

NVE minner om at vi i vår vurdering av en eventuell konsesjonssøknad vil legge naturmangfoldlovens bestemmelser i §§ 8-12 til grunn. Det omsøkte tiltaket vil i så fall vurderes i et helhetlig og langsiktig

perspektiv, der hensynet til den samfunnsmessige gevinsten og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies (jf. naturmangfoldloven § 7 jf. §§ 8-12).

NVE har gjennom det fastsatte utredningsprogrammet pålagt tiltakshaver å gjøre vurderinger av samlet belastning, blant annet i forhold til naturmangfoldloven § 10. Når det gjelder vurdering av behovet for tilleggssutredninger utover det fastsatt utredningsprogram pålegger, viser vi til KU-forskriften § 11.

NVE mener at det fastsatte utredningsprogrammet dekker de forhold som er nødvendig for å kunne ta stilling til konsesjonsspørsmålet. Utredningsarbeidet skal utføres i tråd med bestemmelsene i KU-forskriften og NVEs krav i fastsatt utredningsprogram. Resultatene fra utredningen vil være offentlig informasjon som blant annet kan brukes av vannregionmyndigheten i arbeidet med å klassifisere vannforekomsten.

Forslag til oppfølgende undersøkelser

Vedlegg III i forskrift om konsekvensutredninger sier blant annet at det i KU skal gis en vurdering av behovet for, og eventuelt forslag til undersøkelser og tiltak med sikte på å overvåke og klargjøre de faktiske virkningene av tiltaket. NVE har valgt å ta dette inn i KU-programmet.

Opplegg for informasjon og medvirkning

Forskrift om konsekvensutredninger, § 6 tredje ledd, sier at det skal gjøres rede for plan- eller søknadsprosess med frister, deltakere og opplegg for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt.

NVE har tatt inn nærmere føringer for dette i utredningsprogrammet.

Generelle merknader/forhold som ikke angår KU-programmet

NSK opplyser i meldingen at det er inngått avtale mellom NSK og grunneierne om utnyttelse av fallet i Vindøla. Statkraft Energi gjør i sin uttalelse NSK oppmerksom på at Statkraft eier fallrettene i Vindøla under mange eiendommer, og at det p.t. ikke foreligger noen avtale mellom Statkraft og NSK om disse fallrettene. De mener derfor at opplysningene i meldingen om eiendomsforhold ikke er korrekte.

I sin kommentar til Statkraft Energis uttalelse, hevder NSK at det i en årrekke har vært en konflikt om fallretter i Vindøla. NSK oppfordrer partene til å avklare denne privatrettslige striden i tiden fram til byggestart, uten at den får innvirkning på KU-prosessen.

NVE tar ikke standpunkt i slike privatrettslige tvister. Problemstillinger som denne er heller ikke relevant for vår vurderingen av konsesjonsspørsmålet. Vi støtter imidlertid NSKs oppfordring til partene om å avklare eiendomsspørsmålet, noe vi mener bør skje så raskt som mulig.